



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Respondetur testimoniis prioris sententiæ. c. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

& Cælestinus c. illo q. citati dixerunt, & oppositum esse impossibile, intelligimus necessarium & impossibile necessitate, & impossibilitate consequenti, quam secum affert scientia Dei, cum qua auxilia gratiæ præueniētis præparantur: hæc enim supponit consensum futurum. Quare recte colligitur hoc modo. Si aliquis consentit vocanti, necessario sequitur, illum à Deo fuisse præuentum cōgrua vocatione, ac proinde fieri non posse, ut aliquis consentiat, & ea congrua vocatione non fuerit excitatus. Sicut impossibile est, aliquem consentire, & à Deo non præcognosci, quæ tamen necessitas, aut impossibilitas, cum supponat rem esse futuram, nō impedit, quo minus libere futura sit, ut disp. 68. cap. 4. fufius tractauimus.

CAPVT VII.

Respondetur testimonio prioris sententia.

Reliquum est, ut fundamenta prioris opinionis conuellamus. Ad primum Aug. testimonium respondeo primo in eo loco eum non disputare de necessitate gratiæ, sicut in aliis pro nostra sententia allegatis. Secundo dico, opera illa de prædest. Sanctior. de bono perseuer. de corrept. & grat. de peccat. meritis, & remis. inter cætera August. insignia esse, præsertim in eo, quod attinet ad tractationem de necessitate gratiæ: in libris vero de Ciuit. Dei, parum, aut nihil de ea Aug. disputasse. Quare cum in illo de Ciuitate Dei discrimen inter eum, qui peccat, & eum, qui non peccat, in solam voluntatem ipsorum videretur reduxisse: in lib. 2. de peccat. meritis, & remis. cap. 17. & de prædest. Sanctior. c. 6. & 8. hac ratione contentus non mansit: sed discrimen hoc reduxit in diuersam voluntatis præparationem, ut cap. 4. vidimus: & in hoc etiam videbimus. Pluris ergo facienda sunt testimonia pro nostra sententia citata, quam illud de Ciuit. Dei. Tertio addo in illo cap. de Ciuit. Dei Augustin. exemplo illo duorum hominum non probare æqualitatem gratiæ operantis, & excitantis in eo, qui respondet, & qui repugnat, neque id vllō modo infinuare: sed ostendere solum voluisse voluntatem ex se, & nihil aliud præter illam esse causam malitiæ eo ipso, quod de nihilo creata est, de quo plura dicemus infra disp. 231. Probat autē inductionem, nihil esse causam mali affectus: quia non est natura aliqua superior, neque inferior, neque Diabolus per suggestionem absque consensu proprio: & concludit, ipsam facultatem voluntatis, non quatenus natura, & bona est, sed quatenus ex nihilo est, esse causam mali effectus, & cap. seq. probat, non dari causam efficientem mali affectus, sed deficientem.

44.

Si ex duob. æqualiter affectis alter responderet, peculiaris gratia esset præueniens.

Quod si ita accideret posset, ut ex duobus æqualiter affectis, & eodem omnino modo vocatis, cæterisque omnibus eodem modo se habentibus, vnus vocationi consentiret, alter vero repugnaret; nihilominus non negaret Aug. neque iuxta doctrinam alibi à se traditam negare potuisset, ei, qui responsurus esset, peculiarē gratiam fuisse concessam. Cum enim Deus ipsum excitaret tali vocatione, recte nosset, ita ei vocationē esse congruam, ut responsurus esset. Contra vero ei, qui non esset responsurus, vocationem illam nō esse congruam, & efficacem: atqui diuersitas gratiæ sufficienter prouenit ex diuersitate scientiæ Dei, ut ostensum est: ergo adhuc in illo casu esset ma-

ior gratia concessa illi, qui responsurus esset: nihil ergo docet in illo lib. de Ciuit. Dei contra diuersitatem gratiæ, quam hæcenus assignauimus, ex diuersa congruentia cum arbitrio. Ibi enim solum contendit cum æquali ratione vnus posse consentire, alium dissentire, etiam si eodem modo affecti sint, & cætera paria: id quod prædictæ doctrinæ de gratiæ diuersitate nihil aduersatur.

Ve lūm enim in illo casu, an vterque responderet, vel repugnaret, aliter sentiret August. iuxta doctrinam à se traditam in aliis libris pro nostra sententia citatis, ubi quoties ex duobus audientibus eadem verba, vel videntibus eadem signa, vnus consentit, alius resistit, causam diuersitatis constituit, in eo, ut vnus diuerso modo audiant à patre, eamq; diuersitatem refert in secreta iudicia dei intrus diuerso modo vocantis, & excitantis. Quod si ex parte Dei intrus præueniens non esset in æqualitas, in iudiciis dei inscrutabilia diuersitate effectus nullo modo reuocaret. Porro cum libro illo 2. de peccat. meritis & remis. cap. 17. doceat, omne peccatum prouenire ex defectu ceteræ scientiæ, & victiciis delectationis, quam tamen, inquit ea 19. prædestinatis donari, sequitur nunquam accideret id, quod lib. illo de Ciuit. Dei duobus æqualiter affectis aduersarij contendunt.

Si quid ergo contra nos docere videretur August. lib. illo de Ciuit. Dei, illud esset: euenire interdum, ut ex duobus æqualiter affectis, idemq; obiectum eodem modo videntibus, & cogitantibus, ita ut vnicuique eorum æqualiter proponatur virtus, & peccatum, inuariata cogitatione vnus prosequatur malum, alius vero bonum; id quod ego existimo non posse accidere. Nam ille, qui consentit peccato, nec ab eo dimouetur per cogitationem virtutis, sine dubio efficacius considerat id, quod delectat in peccato, quam id quod delectat in virtute. Quare licet accedere possit, ut aliquis virtutem amplectatur minori cogitatione excitatus ad bonum, quam ille qui peccat: tamen hoc semper fit, ut in eo, qui virtutem sequitur, minores sint cogitationes ad peccatum allicientes, quam ad virtutem inuitantes. Alioquin verum non esset id, quod dixit S. Th. 1. 2. q. 77. art. 2. ex doctrina Arist. nempe eum, qui peccat, habere defectum in intellectu, quem nos ita explicauimus in eo loco, ut leuius consideret ea, quæ auocare deberent animā à peccato: id quod perspicue tradidit idem August. lib. 2. de peccat. meritis & remis. cap. 17. ubi cum quæssisset, quare homines non sint sine peccato, & dixisset potuisse se vere respondere, quia nolant, subiungit: Sed si ex me queritur, quare nolant, inus in longum. Et paulo post: Nolum homines: siue quia latet, an insitum sit, siue quia non delectat. Tanto enim quidquam vehementius volumus, quanto certius, quam bonum sit, nouimus, etiam delectamur ardentius. Sentit ergo eum, qui peccat, minus delectari bono, minusque illud considerare, quam eum, qui non peccat, & tentatione resistit secundum virtutem. Cum vero dicit, quia latet, non intelligit purā ignorantiam eius, quod agendum est, sic enim nullum esset peccatum, nisi ex ignoratiōe; sed intelligit defectum cogitationis, cui opposuit cap. 19. eiu. idem libri ceteram scientiam & efficacem. Omnis enim, qui peccat, aliquem defectum considerationis patitur in intellectu. Quod si non esset talis defectus in intellectu, & delectationis in voluntate in eo

qui peccat, non redderet aliam causam August. cur homines sine peccato non sint, nisi quia nolunt. Nec longius eundem sibi esset, sed ibi necessario sifteret.

Quomodo igitur ex duobus equali cogitatione ad mali excitatis, & equali cogitatione boni contra tentationem prauentis possit vnus peccato non consentire, non ex affectu contrario virtutis, sed sola negatione consensum in peccatum, & auertendo cogitationem mali; tam vnus illorum non potest resistere tentationi ex affectu virtutis, altero consentiente in peccatum, nisi diuersa, & expressiori cogitatione boni, quam mali prauentus fuerit: impossibile enim est, vt ex duobus obiectis equaliter propositis quis feratur in id, quod minus expresse propositum est: & ideo necesse est, vt in eo, qui peccat, praeceat defectus cogitationis boni, vt 1. 2. q. 7. art. 2. ex professo dicam. Hæc vero diuersitas ex parte cogitationis in eo, qui secundum virtutem tentationi resistit, non est intensio maior cogitationis: fieri enim potest, vt intensior cogitatio sit minus congrua: sed est peculiaris modus representationis, qui congruit voluntati, hoc aut alio modo affectu. Neque enim ex duobus cogitationibus pugnantibus, illa allicit semper voluntatem ad consensum; quæ intensior est: sed quæ peculiari modo expresse representat obiectum, ita vt congruat voluntati, sicut iterum dicemus disp. 209 c. 3.

At obiciat aliquis hoc modo. Si necesse est, vt præcedat efficacior illa consideratio boni, vt quis resistat tentationi ex affectu virtutis, & illam non habet homo in sua potestate, sed ex sola misericordia Dei prauentis eam accipit: sequitur, non esse in potestate hominis victoriam tentationum secundum virtutem. Respondeo proposita cogitatione efficaciori, & minus efficaci, esse in potestate voluntatis absque nullo dictamine, ab efficaciori mentem auertere, & applicare intellectum vt efficacius oppositum consideret: & ideo si efficaciori cogitationi consentit libere consentire. Tamen repugnat, vt in id consentiat, quod minus cogitat, & minus delectat, comparatione eius, quod magis delectat, & efficacius consideratur: de electione minoris boni, quod est medium ad finem dicemus ex sententia S. Th. 1. 2. q. 13. art. 6. quia necesse est, in quouis peccato præcedere in intellectu defectum aliquem cogitationis, vt 1. 2. q. 7. art. 2. dicemus.

Cetera testimonia, quæ pro priori sententia adduximus, nullius momenti sunt. Dico ergo ad secundum ex eodem Augustino duos illos Reges pares omnino fuisse in signis, aliisq; externis circumstantiis, & in his tantum Augustinum illos æquale: at in vocatione interna, & affectu delectationis primi motus, de quo præsens est cōtrouersia, certe nequaquā æquales eos esse putasse. Idem respondeo ad tertium testimonium, quod erat Hieronymi, eandem scilicet. externam prædicationem Apostolorum esse bonum odorem aliis in vitam, aliis vero malum in mortem, de hac enim solum loquebatur ibi Hieronymus sicut & Paulus. De interna vero gratia mouente, & excitante non negauit Hieronymus id quod hæcenus diximus, nec quidquam oppositum docuit. Eodem omnino modo intelligendus est Athanasius in serm. de semine, aliquantulum à principio, ubi sic ait. *Vniuersum est ista pluuia, quæ descendit, sed ta-*

men multiplicem operatur seminem: frumentum enim efficit, fabam, milium, Zeam. Loquitur enim non de interna, sed de externa gratia prædestinationis. Nam statim subiungit: Vnum igitur est, quod descendit, sed multa sunt, quæ inde crescunt. & vniuersitas pluuia in multiplicem fructificationem abire declaratur, non dexteritate feminantis (adde etiam tu neque irrigantis) sed Dei viribus fructificationem fieri. Sentit ergo Athanasius varios fructus prædicationis non ex diuersitate ipsius prædicationis, quæ pluuia comparatur, sed ex gratia Dei intrinsecus mouentis, quæ incrementum dat, prouenire. Quam doctrinam sumpsit ex Paulo. Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Sicut enim plantare, & rigare intrinsecus sunt, incrementum autem interna operatione communicatur: sic prædicationis, & signa extrinsecus adhibentur, sed gratia Dei intrinsecus mouet & excitat ad opus; quo quis in virtute nutritur, & crescit. Idem optime distinxit Prosper loco à nobis allegato c. 4. huius disput. cum ait, in ipsa exteriori prædicatione non esse differentiam, quia eadem est; sed in effectu plantationis, qui est incrementum, aliud à Deo fieri in eo, qui respondet, quam in eo, qui non respondet.

Demum circa prædicta testimoniis obseruandum est, adhuc illis non recte probari externam prædicationem, & signa, licet in se æqualia, imo eadem sint, esse æqualem gratiam omnibus videlicet, & audientibus: nam iis, quibus congrua sunt, vt operentur, maius beneficium & gratia conferri debent quam aliis, vt ex dictis in 6. capit. non obscure colligitur. Solum ergo illis testimoniis probatur signa, & res, quæ extrinsecus exhibentur, in se quidem æqualia esse. Quare eadem signa facta Bethsaidæ, si fierent Tyri, & Sidone, maiora quidē dona, & beneficia gratiæ essent Tyriis, & Sydoniis, quia ipsis foret congrua, quam Iudæis, quibus non congruebant. Itaque si interius eadem esset omnino vocatio in duobus, posset esse vni maior gratia propter congruentiam, quam alteri; cui congrua non esset.

CAPVT VIII.

Solutio rationum eiusdem opinionis.

Ceterum vt rationes diluamus pro eadē sententia factas, reuocanda est in memoriam necessitas illa duplex, præcedens videlicet, & sequens, de qua dictum est in hac disput. cap. 5. Dicimus ergo, cuius vocationi, siue illa sit congrua, siue non, quælibet posse respondere, possibilitate ex parte causæ, quia nulla est vocatio, quæ ex se quatenus consensum prauenit, non relinquat voluntatem liberā in vtramq; partem, vt ibidem diximus, sed impossibilitate sequenti, quæ secum affert scientia Dei, cum qua vocatio datur, nemo potest respondere, nisi vocationi congrua, h. e. supposita dei scientia, quæ etiam supponit hunc, aut illum non consensurum, nemo illorum respondere potest. Quæ necessitas perinde est, atq; illa, quæ dicimus, futurum vt futurum, non potest non esse futurum, quæ nostræ libertati nihil derogat, sed integram, & illam supponit vt disp. 68. c. 8. monstrauimus. Cum ergo dicitur in argumento, præter communem vocationem nullam aliam gratiam peculiarem operantem, & præuenientem necessariam esse, vt homo respondeat, si